

Monumentale akoestiek in een boek

Perfecte akoestiek blijft een uitdaging, zeker in monumentale kerken. Over dat thema is er nu een uniek en kloek boek, geschreven door akoestisch expert Jan Bril.

Tekst: Marco van de Wetering | Beeld: Stichting Klinkend Erfgoed

Nadat in 2016 de interieurs van honderd monumentale kerken in beeld waren gebracht in een prachtig boek, is dat nu ook gebeurd met akoestiek. Auteur Jan Bril bracht van honderd monumentale kerken de akoestische kenmerken in kaart en schreef het boek 'Akoestiek in 100 monumentale kerken'.

Rijksdienst

De opdracht voor dit bijzondere boek werd gegeven door de Stichting Klinkend Erfgoed Nederland (SKEN). Een subsidie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft het boek grotendeels bekostigd. Tijdens een online presentatie werd het eerste exemplaar overhandigd aan Susan Lammers, directeur van de RCE. De auteur wist in een aantrekkelijke presentatie zelfs akoestische leken mee te nemen in zijn wereld van geluid, (flutter)echo's, pulsresponsie, nagalmtijd en treble ratio's. Kent u dat cliché van grote monumentale kerken die een slechte akoestiek hebben? Dat cliché klopt dus niet. Althans, de galm is niet perse hinderlijker dan in een kleine monumentale kerk.

Geluidshistorie

In vogelvlucht behandelde Bril de geschiedenis van de akoestische wetenschap. Zo hing men in 1732 vóór de bouw van het orgel in de Grote Kerk in Maassluis, zeildoeken

in de kerk om het orgel te intoneren. Die zeildoeken werden uiteindelijk vervangen door klankborden of galmborden. Die hebben andere akoestische eigenschappen, waardoor één specifiek klankbord het gehoor van de organist zodanig teisterde dat het prompt is verwijderd.

Een ander leuk verhaal gaat over de 'Schreeuw van Krewerd'. Toen in de 16e eeuw opdracht werd gegeven voor de bouw van het orgel, was het de bedoeling dat de kerk zou worden uitgebreid. Het instrument werd op de groei gekocht. Die uitbreiding bleef uit, het orgel hield zijn volume. In 21e eeuw taalgeluid gezegd: de volumeknop lijkt permanent op 10 te staan.

Boek met geluid

Normaal noem je een boek met geluid een luisterboek. En dat is het eigenlijk ook. Akoestiek vangen in een boek, dat werkt natuurlijk niet. Dat vond Bril ook. Bij het boek hoort daarom een website waarop de akoestiek van de honderd kerken te beluisteren is. Wat het project extra bijzonder maakt, is dat je de akoestiek van de verschillende kerken met elkaar kunt vergelijken. Niet alleen orgelspel kan worden vergeleken, ook piano- en zangopnames zijn te beluisteren en te vergelijken.

Met enkele simpele muisklikken gaat de wereld van monumentaal geluid voor u open. De prachtige website is een aanrader voor liefhebbers van monumentale

kerken, orgels en akoestiek. Grafieken, foto's en achtergronden staan weergegeven in het boek.

Waarom dit boek?

Omdat akoestiek net zo uniek en kenmerkend is voor een kerkgebouw, als de dingen die je niet hoort maar wel ziet. Het is een onderwerp waar iedereen iets van vindt en dat invloed heeft op de spraakverstaanbaarheid en kwaliteit van zang en muziek. Alleen al de keuze voor samenzangbegeleiding door orgel, piano of een band is van wezenlijke invloed op de eisen die mensen stellen aan de akoestiek.

Een prachtig en uniek boek, door de samenhang met de website!

Jan Bril,
Akoestiek in 100 monumentale kerken.
Stichting Klinkend Erfgoed Nederland,
2021. ISBN 978 90 90 34596 3

www.akoestiekmonument.nl
www.klinkenderfgoed.nl